

neque adeo circa ea sollicitum esse. *Uteriora diserte theologiæ morali transcribit, cuius principium reuelationem esse docet §. 4. et quæ hominem Christianum informat §. 8. ubi etiam addit, ius naturæ multis in partibus prauæ ad forum diuinum adplicari, quod theologo maxime curæ est. Itaque (inquit §. 9.) Theologiæ morali non sufficit exteriores hominis mores utcunque ad decus composuisse (quasi vero philosopho morali, aut iuris naturalis doctore sufficiat) sed in eo maxime laborat, ut animorum motus interni ad placitum Numinis fingantur, et illas ipsas actiones improbat, quæ extrinsecus quidem recte se videntur habere, ab animo tamen impuro promanant. Hac auctor scilicet solis theologis vindicat, quæ tamen omnia non Christianos tantum philosophos, sed et veteres ethnicos curasse constat, quorum adeo sobria magis et seuera et sublimis philosophia fuit. Ut mirer viro insigni in hac eruditionis luce talia excidere potuisse, non minus paralogæ quam paradoxa. Platoniorum Stoicorumque, immo et poetarum doctrina fuit, Deos esse imitandos, Diis offerendum,*

Compositum ius fasque animi, sanctosque recessus

Mentis, et incoctum generoso pectus honesto.

Neque philosopho, sed iurisconsulto civili tribuit Cicero, externis contentum esse: leges enim docet curare, quæ manu teneri possunt, philosophos quæ ratione et intelligentia. Adeone degenerabit apud Christianos philosophia, quam ethnici tam sanctam et generosam habuere? De laxitate Aristotelis multi veterum questu sunt; ille ipse tamen longe altius surrexit, eumque scholæ recte hic sunt secuta. Præclare enim Aristotelica philosophia ad iustitiam vniuersalem omnes refert virtutes, debemusque non nobis tantum, sed et societati, eique maxime, quam cum Deo naturali lege cordibus inscripta colimus, ut animum habeamus veris imbutum sententiis, voluntatemque ad recta constanter tendentem. Neque adparet, quis sit in iure nature locus iuriurando (cuius tamen auctor ipse vim in eo magnam esse fatetur) si internorum ibi cura nulla est. Itaque qui educationis aut institutionis aliorum regenda potestatem habet, iure nature obligatur ad mentes etiam præclaris monitis informandas, curandumque ut virtutis adsuetudine tanquam altera natura voluntates ad honesta ferantur. Eatutissima præcipiendi ratio est, nam ut pulchre monitum Aristoteli, plus possunt mores quam leges. Et quanquam fieri possit, ut aliquis spe metuque prauas cogitationes comprimat, ne noceant (quod tamen agre fit) tamen non efficiet, ut profint. Itaque qui non recte animatus erit, sæpe peccabit saltem officii omissione. Ut adeo etiam parum tuta aut facilis sit hypothesis, quam auctor noster constituit, animi intus prauis, foris innoxii. Equidem laudandi sunt viri quidam eruditi, Puffendorfianæ alioqui doctrinæ fautores, quod sententiam